

Д.Р. Гаврилюк, студ., V курсу, гр. ЕПМ-11, ФЕМ

Науковий керівник – д.е.н., проф. В.К. Данилко
Житомирський державний технологічний університет

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА ФАРМАКОЛОГІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Розвиток фармакологічних підприємств, що ініціює створення продукції новими методами, використання нових джерел сировини, ринків збуту за рахунок ефективного поєднання факторів виробництва, дозволяє підвищити економічний потенціал і конкурентоспроможність національної економіки, покращити участь держави в міжнародному поділі праці. Економічна безпека підприємств є об'єктивною передумовою розвитку національної економіки та важливим завданням державної політики зміцнення економічної безпеки держави, оскільки вона дозволяє істотно мінімізувати ймовірність таких загроз безпеці держави в економічній сфері, як: уповільнення темпів внутрішнього виробництва, зниження інноваційно-інвестиційної активності і науково-технічного та технологічного потенціалу. Виокремимо: порушення коопераційних зв'язків всередині економіки, зростання фінансових та кредитних ризиків, досягнення критичного рівня фізичного і морального зносу основних виробничих фондів у провідних галузях промисловості, недостатні темпи відтворювальних процесів та структурні деформації в економіці та ін.

Проблеми економічної безпеки підприємництва досліджуються у працях таких вітчизняних науковців: В.Андрійчук, Г.Андрощук, О.Барановського, В.Бегма, Т.Блудова, З.Варналій, О.Власюк, В.Воротіна, А.Гальчинського, В.Гейця, О.Ємельянова, М.Єрмошенко, А.Качинського, Т.Клебанова, Т.Ковальчука, Б.Кравченко, П.Крайнева, В.Кузьменко, І.Мазур, О.Малиновської, А.Мельник, А.Мокій, В.Мунтіян, Г.Пастернак-Таранушенко, Д.Прейгер, А.Сухорукова, Л.Федулової, Є.Хлобистова, В.Шлемко та ін.

Економічна безпека підприємства – це такий стан, який характеризує захищеність фінансово-економічного, комерційного, інтелектуально-кадрового, виробничо-технічного, соціального, інноваційно-технологічного та екологічного потенціалу підприємства від негативних зовнішніх та внутрішніх факторів впливу шляхом ефективного використання корпоративних ресурсів, а також забезпечення стабільного функціонування підприємства як у даний час, так і в майбутньому.

Джерелами негативних впливів на економічну безпеку фармакологічних підприємств можуть бути:

- 1) свідомі чи несвідомі дії окремих посадових осіб і суб'єктів господарювання;
- 2) збіг обставин.

Головна мета економічної безпеки фармакологічних підприємств, на думку Б.Кравченка, полягає в тому, щоб гарантувати їх стабільне та максимально ефективне функціонування, а також високий потенціал розвитку в перспективі. До основних функціональних завдань економічної безпеки належать: організація та забезпечення високої ефективності роботи, фінансової стійкості та незалежності підприємства; забезпечення технологічної незалежності та досягнення високої конкурентоспроможності технічного потенціалу підприємства; досягнення високої ефективності менеджменту, оптимальної та ефективної організаційної структури управління підприємством; досягнення високого рівня кваліфікації персоналу та ефективне використання його інтелектуального потенціалу; мінімізація руйнівного впливу результатів виробничо-господарської діяльності на стан навколишнього середовища; ефективна організація безпеки персоналу підприємства, його капіталу та майна, а також комерційних інтересів; якісна правова захищеність усіх аспектів діяльності підприємства; забезпечення захисту інформаційного поля.

В наш час основним завданням фармакологічних підприємств є постійний моніторинг змін на ринках, де реалізується продукція: як змінюється місткість ринку, попит на продукцію підприємств, ціни на неї, асортимент продукції ринку, конкурентоспроможність продукції, які існують можливості для освоєння нових ніш ринку.

Існуючі на сьогодні підходи до визначення рівня економічної безпеки не можна назвати такими, за допомогою яких можна визначити точний рівень економічної безпеки певного підприємства. Оскільки в сучасних умовах функціонування господарюючих суб'єктів кожен з них має ряд особливостей, які кардинально відрізняють одне підприємство від іншого, вважає А.Гальчинський.

Розуміння сутності та структурних елементів економічної безпеки фармакологічних підприємств також обумовлене соціально-економічним становищем країни. Питання стоїть так: «Чи існує загроза небезпеці країни, чи її немає?». Якщо в країні відсутня матеріальна основа захисту економіки, відсутні механізми використання конкурентних переваг, якщо країна не здатна створити й зберегти гідний рівень життя своїм громадянам, то зрозуміло, що загроза економічній безпеці існує.

Безпека сучасного фармакологічного підприємства забезпечується за допомогою таких режимів: конфіденційності і захисту об'єктів інтелектуальної власності, що формують інформаційну безпеку; фізичної охорони, тобто забезпечення фізичної безпеки майна і персоналу фірми.

За тих умов, що існують на українському ринку, розраховувати на ефективний захист своїх життєво важливих інтересів підприємство може лише у таких випадках: якщо воно здатне організувати процедурно-орієнтований процес, який повинен бути спрямований на позбавлення потенційного супротивника інформації про виробничі і торговельні можливості і наміри підприємства, головним чином, шлях виявлення та усунення індикаторів (тобто демаскуючих ознак каналів витоку інформації), пов'язаних із плануванням і здійсненням підприємницької діяльності, за умови, що у цьому процесі будуть задіяні всі службовці підприємства, а не тільки служба безпеки.

О.Власюк вважає, що для забезпечення економічної безпеки на підприємстві повинні функціонувати спеціальні органи – суб'єкти економічної безпеки. Організаційна діяльність на підприємстві передбачає створення структури, що здійснює аналіз стану економічної безпеки підприємства та розробку заходів щодо забезпечення економічної безпеки на підприємстві в цілому. Орган, який повинен в оперативному режимі проводити моніторинг економічної безпеки, оперативно реагувати на зміну ситуації, регулярно готувати документи для ухвалення рішень з тих або інших проблем і контролювати їх виконання, – це служба економічної безпеки підприємства.

Функціонування механізму забезпечення економічної безпеки підприємства відбувається шляхом здійснення певних дій над її об'єктами. Серед них: прибуток, джерела та обсяги фінансових ресурсів, структура капіталу, структура грошових потоків, структура активів, інвестиції, фінансові ризики, система фінансових інновацій, тощо. Функції суб'єкта фінансової безпеки підприємства, залежно від розміру останнього, можуть бути покладені як на певний структурний підрозділ, так і на окремого працівника. До складу фінансових інструментів забезпечення економічної безпеки підприємства, що визначають його фінансові відносини можна віднести: платіжні інструменти (платіжні доручення, вексель, акредитив та ін.), кредитні інструменти (угоди про кредитування), депозитні інструменти (депозитні сертифікати, угоди), інвестиційні інструменти (акції, паї), інструменти страхування (страхова угода). Фінансові важелі забезпечення економічної безпеки підприємства – це система стимулів та заохочень для працівників за ухвалення ефективних управлінських рішень і система санкцій за негативні наслідки їх дій у сфері економічної безпеки.

Важливим елементом забезпечення економічної безпеки фармакологічних підприємств, на думку І.Мазура, є інформаційно-аналітична підсистема управління економічною безпекою підприємства, яка має містити наступні дані: якісні і кількісні значення індикаторів фінансової безпеки, наявність або потенційність ризиків і загроз, формалізовані фінансові інтереси і стан їхньої реалізації, стратегічний план (стратегія) забезпечення фінансової безпеки підприємства, фінансовий план (бюджет). Системи інформаційно-аналітичного забезпечення формується на базі: даних бухгалтерського, управлінського, оперативного та статистичного обліку і звітності; галузевих показників діяльності підприємств-аналогів; звітів та планів і прогнозів, оцінки загроз фінансовій безпеці підприємницької діяльності тощо.

Отже, концепція формування і наступного функціонування механізму економічної безпеки підприємства базується на розумінні сутності економічної безпеки підприємства як міри гармонізації його інтересів з інтересами суб'єктів зовнішнього середовища. Основою формування такого механізму є визначення системи його пріоритетних інтересів та її гармонізації з інтересами суб'єктів зовнішнього середовища.